

Fiecare poate admira ce vrea: manechinul sau rochia de capron profilat!

Foto : P. Fedotov

ANUL XXIV

29

(1218)

19 iulie 1968

12 pagini,

1 leu

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

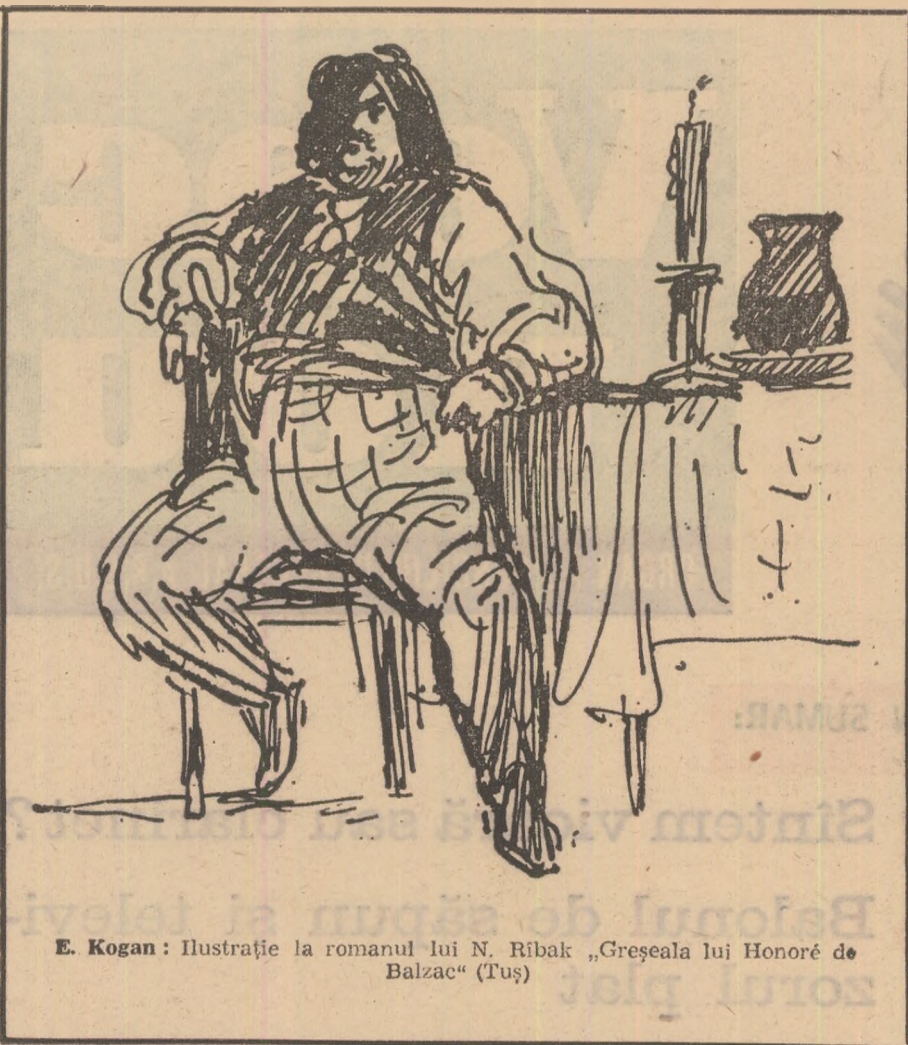
DIN SUMAR:

- Sîntem vioară sau clarinet?
- Balonul de săpun și televizorul plat
- O cură de deshipnotizare...
- Cîte ouă să consumăm zilnic?
- Concursurile de frumusețe și căderea Troiei
- Va îndrăzni, sau nu, caracatița?
- Pe masa de operație a incașilor

Leningrad. Noapte albă

Foto : V. Tarasevici (A.P.N.)

E. Kogan : Ilustrație la romanul lui N. Ribak „Greșeala lui Honoré de Balzac” (Tuș)

PROZA

Stewardessa

Dracu' știe unde o mai fi și Kutum ăsta! Inșepenisem într-o rină de cind se auziseră, pentru ultima oară, mașinile vaporului „Săgeata Asiei Mici”. Pînă la Kutum mai trebuia să străbatem cale lungă prin văzduh, peste munții în care se proptise vaporul nostru.

Cea mai apropiată cursă de avion (singura, de altfel) era peste douăzeci de ore, dar, la drept vorbind, nu eram deloc grăbiți : cînd ai pornit-o la un asemenea drum, douăzeci de ore în plus

care linie internațională importantă, care ne-a spus :

— Tovarăși călători, comandantul avionului și echipajul vă salută la bordul navei noastre !

După care și-a potrivit cu un gest elegant bluza de un alb strălucitor și a continuat pe același ton solemn :

— Înălțimea — o mie trei sute de metri. Viteza — o sută optzeci de kilometri pe oră. Temperatura — minus cincizeci și două de grade. Distanța va fi parcursă în trei ore patruzeci și cinci de minute.

Și fără nici un fel de pauză, cu sentimentul propriei demnități, a adăugat :

— Vă stau la dispoziție cu orice informație sau pentru orice rugămîinte. Stewardessa Kotionkina.

— Liusea, a adăugat imediat cu zîmbetul dinților ei albi.

Pare de necrezut, dar din clipa aceea hoinăreala noastră fără rost între cer și pămînt a luat sfîrșit. Motorul avionului a început să duduie egal și liniștit. Aripile au încetat să se mai zbată, prevestind catastrofe. Totul era cum nu se poate mai bine.

Nici n-am băgat de seamă cînd au trecut cele „trei ore și patruzeci și cinci de minute”. Am fi putut zbura oricît, indiferent de temperatura de la bordul avionului sau din exterior.

Viktor Telpugov

EDITORIALE

A. Gramsci : „Despre literatură și artă”

Cititorii de limbă rusă din Uniunea Sovietică au luat pentru prima oară contact cu opera gânditorului și omului politic italian Antonio Gramsci acum zece ani. Operele lui Gramsci au apărut într-o ediție în trei volume. De curind, gândirea gramsciană a fost revelată aceluiași cititor de volumul intitulat „Despre literatură și artă”.

Noua culegere cuprinde, în afară de o sumă de texte din ediția precedentă, câteva studii ce nu mai fuseseră traduse în limba rusă, cum ar fi, de pildă, „Cronica teatrală”, însemnările despre lingvistică și altele.

Recenzind volumul în revista „Inostrannaia literatura”, criticul G. Breitbart remarcă prestigioasa (ținută estetică a studiilor lui Gramsci despre literatură și artă, atenția pe care el o acordă specificului literaturii și analizei literare a textelor. „...Această atitudine a lui Gramsci față de misiunea criticii literare, scrie G. Breitbart, își păstrează și astăzi întreaga ei orientare anti-dogmatică, împotriva „papagalilor” care, utilizînd câteva formule șablon, se socotesc deținătorii cheilor ce deschid orice ușă — aceste chei, fiind de fapt, niște „șperacurii”.

Acuratețea analizelor literare ale lui Gramsci, discernămintul lui, capacitatea de a sincroniza opiniile estetice ale gânditorului cu opiniile sale filozofice și politice constituie, în esență, valoarea culegerii amintite. Pe acest trainic fundament, opera lui Gramsci — conchide criticul sovietic — „...dobîndește, cu trecerea anilor, o actualitate tot mai mare, înscriindu-se în contextul luptei de idei contemporane”.

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Inele, tabachere de aur și... drepturi de autor

La începutul secolului trecut, noțiunea „drept de autor” nu era încă cunoscută în Rusia. De altfel, lucrul nici nu e de mirare dacă luăm cunoștință de o investigație întreprinsă pe atunci și care stabilea că printre scriitorii ruși din primii cinci ani ai secolului se numărau zece prinți, șase conți, trei miniștri, doi diplomați, șase arhiepiscopi ș.a.m.d. Literatura nu era socotită o profesie, iar scrisul era considerat o ocupație secundară, un joc agreabil al unor oameni, adesea talentați, din virful piramidei sociale.

Drepturile de autor erau înlocuite cu darurile, mai mult sau mai puțin generoase, ale curții imperiale, și cu decorațiile conferite de guvernul majestății sale. Astfel, în timpul lui Alexandru I toți scriitorii au fost decorați cu ordinul Sfînta Anna clasa a 2-a. Truda scriitorilor era răsplătită prin inele cu briliante sau tabachere de aur ornamentate cu pietre scumpe. E adevărat totuși că în timpul Ekaterinei unii scriitori au fost răsplățiți nu numai „în natură”, ci și în bani. Împărăteasa Rusiei i-a dăruit, de pildă, lui Heraskov, pentru poemul „Rossiada”, nouă mii de ruble. Suma n-a fost fixată întîmplător. Scriitorul declarase că a lucrat nouă ani la opera lui și Ekaterina a hotărît să-i ofere cîte o mie de ruble pentru fiecare an de lucru.

Din primele decenii ale secolului trecut unii scriitori de prestigiu au început să-și incaseze regulat onorariile convenite nu din caseta imperială, ci de la editorii lor, care au fost mai înții tot scriitorii. Semnificativă, în această privință, este soarta operei lui Pușkin. „Prizonierul din Caucaz” a fost editat, pentru prima oară, de scriitorul N. I. Gnedici, cel care tipărise, doi ani mai înainte, opera lui Batișkov. „Prizonierul din Caucaz” i-a adus lui Pușkin cinci sute de ruble și un exemplar fără plată... Succesul de librărie, cum spunem noi astăzi, a fost foarte mare și Gnedici s-a ales cu cinci mii cinci sute de ruble de pe urma editării operei pușkiniene amintite mai sus.

Gnedici s-a declarat, firește, gata să tipărească și a doua ediție a cărții, dar Pușkin a apelat la scriitorul și prietenul lui, P.A. Viazemski. Acesta din urmă îi tipărise „Fîntîna din Bahcisarai”. „Manuscrisul micului poem, a scris în legătură cu asta Viazemski, a fost plătit cu trei mii de ruble... Nicicînd nu se mai plătitese atîta pentru versuri rusești”.

Viazemski ar fi vrut să-i retipărească și „Prizonierul din Caucaz”, dar a intervenit un anume Oldekop, cenzor de profesie, care a inițiat o mică afacere. Sub pretext că publică paralel textul în traducere germană și textul original, el se considera liber de orice obligații față de autor. Pușkin, exilat atunci la Odesa, a protestat cu vehemență, resimțînd lipsa unei legi care să-i ocrotească drepturile de autor, pentru care avea să insiste mai tirziu și să o obțină pînă la urmă.

De altfel literatura începuse tot mai mult să se „industrializeze”, cărțile începuseră să coteze la bursa editorilor. Dovada avea s-o facă din nou Pușkin. În 1820, pierzînd o sumă foarte mare la cărți a trebuit să-i dea prietenului său Nikita Vsevoljski manuscrisul primului său volum de versuri pentru cinci mii de ruble. Era vorba de un adevărat eveniment în viața literară, pentru că pînă atunci nimănui nu-i trecuse prin minte să tranzacționeze un manuscris literar. Între timp, valoarea manuscrisului a sporit și cinci ani mai tirziu, Pușkin a fost nevoit să ofere prietenului zece mii de ruble pentru răsкупărarea lui.

Ulterior, în vara lui 1827, Pușkin s-a adresat unui personaj influent al timpului, Benkendorf, cu cererea de a se legifera drepturile de autor ale scriitorilor. Jumătate de an mai tirziu avea să apară prima lege de acest fel din Rusia.

cartea

CALEIDOSCOP

Verhovnia e un sat obișnuit din regiunea Jitomirsk, dar aici a trăit și a lucrat Balzac între anii 1847—1850. La șizeci de kilometri de Verhovnia se află biserica Sfînta Barbara, unde s-a oficiat căsătoria religioasă a lui Balzac cu Eveline Hanska.

Casa în care a locuit Balzac este supusă acum unei operații radicale de restaurare, de către o grupă de specialiști din Kiev. Aceștia acordă o atenție deosebită camerei de lucru a scriitorului francez, unde se păstrează biblioteca și multe din lucrurile de uz personal ale lui Balzac.

La Nikolaev a avut loc cel de al doilea Festival unional al tinerilor poeți din republicile Uniunii Sovietice. Au luat parte aproape o sută de poeți.

Anul acesta se împlinesc o sută cincizeci de ani de la nașterea lui Ivan Turgheniev. La Spasskoe, unde a fost exilat pentru o vreme scriitorul, s-a deschis o expoziție memorială, cu exponate noi. Printre ele, un portret al scriitorului, operă a pictorului N. N. Ghe, expus pentru prima oară.

La Tbilisi au început festivitățile consacrate aniversării a o sută de ani de la nașterea lui M. Gorki. După cum se știe, prima povestire a scriitorului, „Makar Ciudra”, a fost scrisă în Gruzia.

PANORAMIC

Dicționarele scriitorilor

În ultimii doi ani au apărut mai multe dicționare bio-bibliografice despre scriitorii din republicile unionale ale Uniunii Sovietice.

Unul din ele, cu titlul „Scriitorii poeziei mici din Orientul Îndepărtat”, reține în mod deosebit atenția. Dicționarul cuprinde date bio-bibliografice despre scriitorii din regiunile locuite de evenci, eschimoși, udeghi, ciukoși etc. Unii dintre ei, ca Iuri Ritheu, se bucură de popularitate nu numai în regiunea lor de baștină și în Uniunea Sovietică, ci și peste hotare.

Un dicționar asemănător a fost consacrat scriitorilor și literaților din regiunea Altai. Dicționarul cuprinde treizeci și cinci de nume.

Dicționarul scriitorilor sovietici calmici, în cuvîntul introductiv, oferă cititorilor o schiță a istoriei literaturii calmice și date bio-bibliografice despre treizeci și șase de scriitori și literați.

În total, au apărut pînă acum șase dicționare de acest gen, incluzînd o sută șaptezeci de scriitori care reprezintă literatura a unsprezece grupe naționale din U.R.S.S. Lucrările lor îmbogățesc patrimoniul literaturii sovietice cu valori originale ce reînvie, uneori, tradiții de civilizație multimilenară.

sau în minus nu mai au nici o importanță.

Ne-am simțit descurajați doar atunci cînd am văzut avionul : jerpelit ca un rădvan din anul o mie nouă sute și nu mai știu cît, peticit ca vai de lume.

Eram șapte pasageri. Cu toate astea, chiar cu bagajele noastre sumare abia am încăput în strîmtul pintec de aluminu al avionului.

În sfîrșit, de bine de rău ne-am îndălțat în văzduh. Zburam. Avionul se hîrduca așa de cumplit de parcă nu înainta în aer, ci pe bolovani. Dispoziția noastră coborîse la cel mai scăzut nivel.

Dar, deodată, s-a petrecut o minune. De după ruloul ce ne despărțea de cabina piloților s-a ivit o față subțirică, pistruiată, de vreo optsprezece ani, cu un glas mai solemn și mai plăcut decît al oricărei alte stewardesse de pe ori-

DESTINE

O eschimosă
la Paris

Bunicul ei n-a avut decît rareori parte de mincare caldă și n-a văzut în viața lui o bucată de săpun. Tatăl ei n-a vrut să creadă că oamenii pot să-și scrie gândurile pe hirtie; cînd a văzut pentru prima oară un bec electric, a ris ca un copil: „Ia te uită! Lumina vine pe sfoară!"; cînd a auzit, pentru prima oară un aparat de radio, a refuzat să creadă că vocea iese din cutioara de lemn și a început să-l caute pe cel care-i joacă festa.

Ea a văzut primul arbore cînd avea 20 de ani. Mai exact, l-a auzit înainte de a-l vedea. Venită noaptea cu avionul la Habarovsk, n-a putut adormi din cauza unui zgomot neobișnuit. Explicațiile ei se limitau la lumea tundrei, de unde venea; să fie o pasăre în zbor grăbit, să fie trolitul îndepărtat al unei turme de reni? Dimineața a descoperit copacul și, uimită, și-a spus că nu poate exista ceva mai înalt și mai falnic. Mai tirziu a văzut eucalipti, plopi piramidali, stejari bătrîni, dar această primă impresie nu s-a șters: obișnuită cu vegetația chinuită, pitică a tundrei, a păstrat pentru totdeauna imaginea primului „gigant” vegetal.

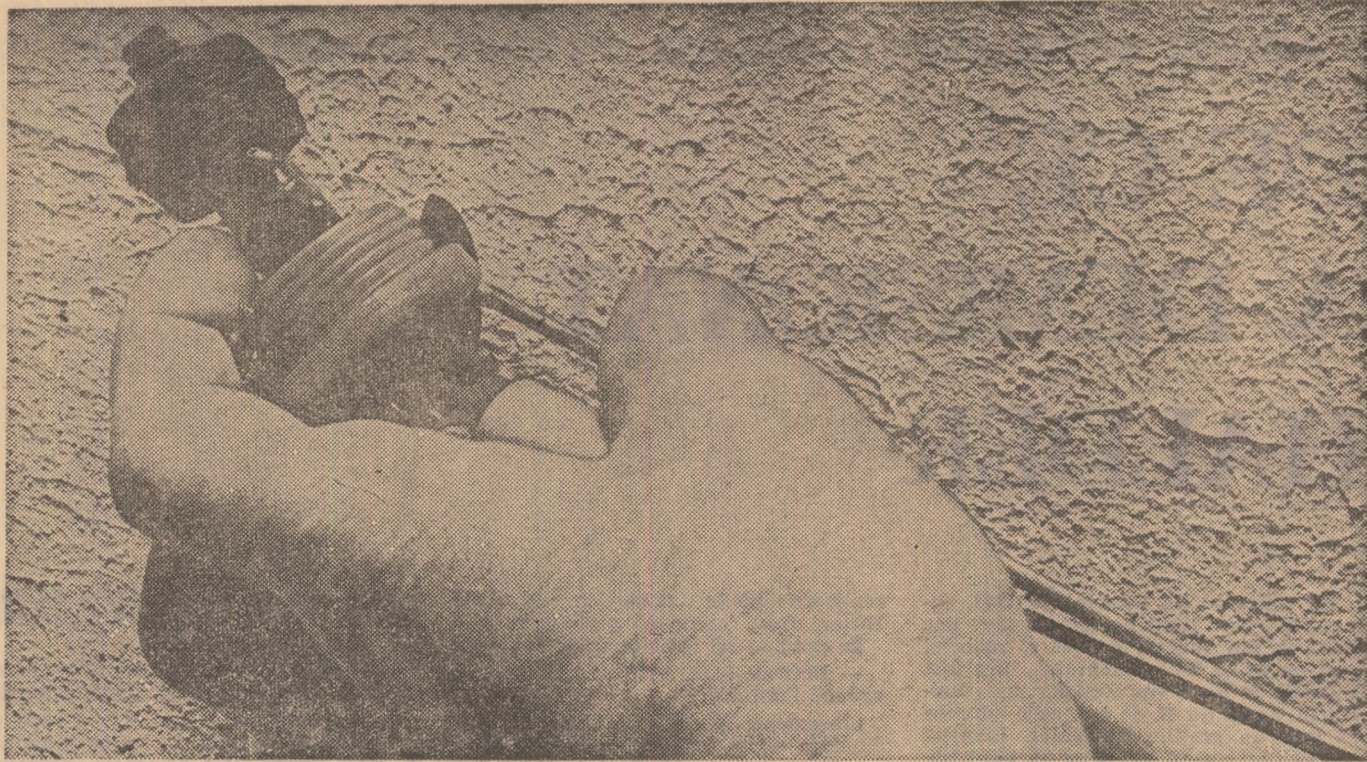
O cheamă Anna Nutetegrine, ceea ce se poate traduce în două feluri: „mai iute ca vîntul” sau „alergînd prin tundra”. Cînd i-a spus așa, tatăl ei, simplu vîntor eschimos, nu s-a gîndit că numele acesta va avea într-o zi valoare simbolică. Anna străbate azi lumea cu avioane care o duc mai repede ca vîntul în Japonia, Franța, Polonia, Cehoslovacia...

O dată, la Paris, în cartierul Montmartre, a intrat într-un salon de tir. Patronul amabil i-a explicat pe îndelete cum să procedeze, ce premii capătă pentru fiecare țintă atinsă și i-a dat o armă. Anna Nutetegrine a luat-o și, fără a avea aerul că ochește, a tras cinci focuri pentru cei cinci franci plătiți. Toate gloanțele au nimerit în centrul țintei. Pe urmă a tras încă, și încă, fără să rateze o singură dată. Patronul se pierduse.

— Doamna ar fi trebuit să-mi spună că e campioană mondială!

Doamna a izbucnit în ris, l-a asigurat că nu e campioană mondială și a refuzat să ia premiile cîștigate. Gestul acesta l-a mai liniștit, dar asigurările ei nu l-au convins. De unde știe să ochească așa de bine ?!

De unde? Anna Nutetegrine ar fi putut să-i spună povestea dureroasă a unui popor care nu de mult trăia numai din vînat; a unui popor care n-a avut scriere proprie și nici un știutor de carte; a unui popor condamnat la pierire. Și ar fi putut să-i spună povestea nouă a acestui popor, care a intrat în circuitul civilizației moderne, care ocupă un loc fruntaș în U.R.S.S. prin numărul de specialiști cu studii superioare la mia de locuitori, care-și duc copiii la școală cu avionul și elicopterul, învingînd distanțele, care a stîrpit flagelul teribil al tuberculozei și trahomei, care are un medic la 150 de locuitori, care ține legătura cu crescătorii de reni prin radio, care se mîndrește cu scriitorii, artiștii, savanții săi. Ar fi putut să-i spună că nu e campioană mondială, ci președinta Ciukotkăi. Dar toate acestea i se par atît de firești încît nu crede că mai pot uimi. De aceea, lîndu-și rîmas bun de la proprietarul salonului de tir, și-a spus numai: „Bine că în locul meu n-a fost Klara Kaliana, cea mai bună vîntoară din Ciukotka, cu dînsa ai fi dat faliment!”

Aparatul „IN-3”, fabricat la Institutul de cercetări tehnologice din U.R.S.S., detectează defecțiunile rețelei electrice îngropate

CE SE DISCUTĂ

New-York-ul
se depărtează...

În contratimp cu ceea ce publicitatea unei companii de aviație ar voi să lase să se creadă, lățimea oceanului Atlantic nu scade ci, dimpotrivă, crește. Multe date geofizice o indicau și pînă acum, dar recent a fost adusă o nouă dovadă care confirmă teoria derivei continentelor.

Acum circa 200 de milioane de ani continentul european și cel american formau o masă unică. Apoi acest supercontinent s-a scindat și cele două „fragmente” s-au depărțat progresiv unul de altul. Cercetări recente au stabilit că punctul de unde cele două continente se depărtează este lanțul de munți submarini care împarte Atlanticul în două, de la nord spre sud. La drept vorbind e vorba de două lanțuri de munți, despărțite de o vale și supuse unei intense activități vulcanice. Ținînd seama de o serie de observații anterioare, un grup de specialiști a avut ideea să determine vîrsta rocilor prelevate în jurul văii submarine. S-a constatat astfel că o rocă prelevată în mijlocul ei nu avea „decît” 13.000 de ani; o alta, scoasă la șase kilometri jumătate mai spre răsărit, avea o vechime de 250.000 de ani; o a treia, extrasă de pe creasta lanțului occidental, la 16 kilometri de centrul văii, avea vîrsta de 740.000 de ani; în sfîrșit, ultima, prelevată la 60 de kilometri de centru, avea 8.000.000 de ani...

Aceste rezultate — roci mai tinere la mijloc și mai vechi în exterior — concordă cu teoria amintită mai sus. Cercetătorii explică această mișcare (estimată la circa 2,5 cm pe an) prin curenții de convecție din interiorul mantiei terestre, care ar aduce spre suprafață materiale în stare de topire.

În curînd se vor face noi prelevări de roci de ambele părți ale celor două lanțuri submarine care, se speră, vor permite să se vadă dacă hărțile magnetice ale regiunii au și o semnificație cronologică, cam de felul aceleia pe care o au inelele arborilor.

SURPRIZELE
PESCUITULUICînd inimile
balenelor bat la fel

Înregistrînd zgomotele mării, expedițiile oceanografice au decelat în ultimii ani unde de joasă frecvență, de ordinul a 20 de hertzi, intermitente, dar cu un ritm regulat (două pulsații

successive la fiecare douăzeci de secunde).

Misterioasele unde au fost puse pe seama celor mai diverse cauze și au determinat conciliabile care depășeau sfera științei. Pînă cînd, în ultimul timp s-a ajuns la concluzia că ele se datoresc... pulsațiilor cardiace ale balenelor, al căror ritm corespunde întocmai cu frecvența amintită. La prima vedere, afir-

mația poate părea surprinzătoare, dar dacă ne amintim că inima unei balene albastre cîntărește mai bine de 500 de kilograme, că ea dezvoltă o putere de circa 7 kW și pune în mișcare o masă sanguină de 8 tone, putem admite că zgomotul care rezultă nu favorizează de fel incognito-ul cetaceelor.

Pe un spectru acustic, această emisie sonoră apare sub forma de „virfuri” de 30—40 de decibeli, ce domină categoric zgomotul de fond al mării. În același timp, unda sonoră se transmite în mediul marin — cu viteze cuprinse între 3 și 12 kilometri pe oră — numai dacă gura balenei e deschisă, dat fiind că uriașa masă cărnoasă a falcilor ei formează un ecran protector ce atenuează considerabil zgomotul pulsațiilor cardiace.

Ceea ce ar explica și dese întreruperi ale infrasonetelor, notate de oceanografi.

INVESTIGAȚII

Oceanul Mondial
și omenirea

O sinteză întocmită de prof. S. Milai-lov ne informează că:

Extracția de petrol de pe fundul mărilor și oceanelor a crescut de la 100 de milioane de tone în 1960 la peste 270 de milioane în 1966, ceea ce înseamnă 16-17 la sută din totalul producției mondiale. În momentul de față forajul submarin e practicat de-a lungul țărmurilor celor două Americi, ale Europei și Africii, numărul total al instalațiilor de foraj marin ajungînd la 200. Se prevede că într-un viitor apropiat 8-10 la sută din suprafața uscatului de sub apă va fi acoperit de sonde.

În 1958, Institutul de resurse maritime al Universității din California a examinat, pentru întia oară, posibilitatea

exploatării bogățiilor minerale ale Oceanului Mondial stabilind că extracția metalelor și mineralelor din zăcămintele marine ar costa cu 25-50 la sută mai puțin decît producția lor terestră. Cercetătorul american Chapman socoate că adevărata industrie minieră marină va lua ființă în cel mult 50 de ani. Extracția diamantelor, însă, a și început. În 1963, de exemplu, din nisipurile submarine ale Africii de sud-vest au fost obținute 54.000 de carate, iar în anul următor producția a crescut la 287.000. Nisipurile marine sînt extrem de bogate în diamante: 5 carate la o tonă de nisip, față de un carat la o tonă de minereu din exploatăriile existente în Africa.

Din minereurile marine situate în apropierea coastei se extrag, de pe acum, plumb (în Indonezia și Tailandă), zirconiu (în Australia), sulf (în Mexic), magnetit (în Japonia) etc. De asemenea, au început lucrările de extracție a aurului din milul Mării Roșii. O tonă de ml de pe fundul acestei mări conține pînă la 5 grame de aur. În ce privește resursele de aur ale Oceanului Mondial, ele sînt evaluate la 8-10 milioane de tone (între 1493 și 1965 toate țările lumii au produs numai 66.300 de tone de aur).

Peste 60 la sută din populația globului suferă de pe urma lipsei de apă dulce. În momentul de față pe glob funcționează aproximativ 100 de instalații de desalinizare a apei de mare, cu o productivitate totală de 150 de milioane de litri în 24 de ore. Această cantitate ar putea însă satisface doar necesitățile unui oraș industrial cu o populație de 350.000 de oameni. Aproximarea omeniului cu apă este, așadar, încă o problemă pe care va trebui să o rezolve Oceanul Mondial.

Deocamdată, însă, noile ramuri industriale „marine” nu aduc încă omeniului venituri importante. Hotărîtoare (e vorba de o porțiune de 90 la sută) sînt tot vechile sectoare economice; pescuitul și navigația. Acestea își vor menține preponderența și la sfîrșitul mileniului nostru, chiar dacă pînă atunci vor fi găsite căi mai eficiente pentru dezvoltarea industriei extractive oceanice.

Casa noastră, o grădina...

GEOLOGIE

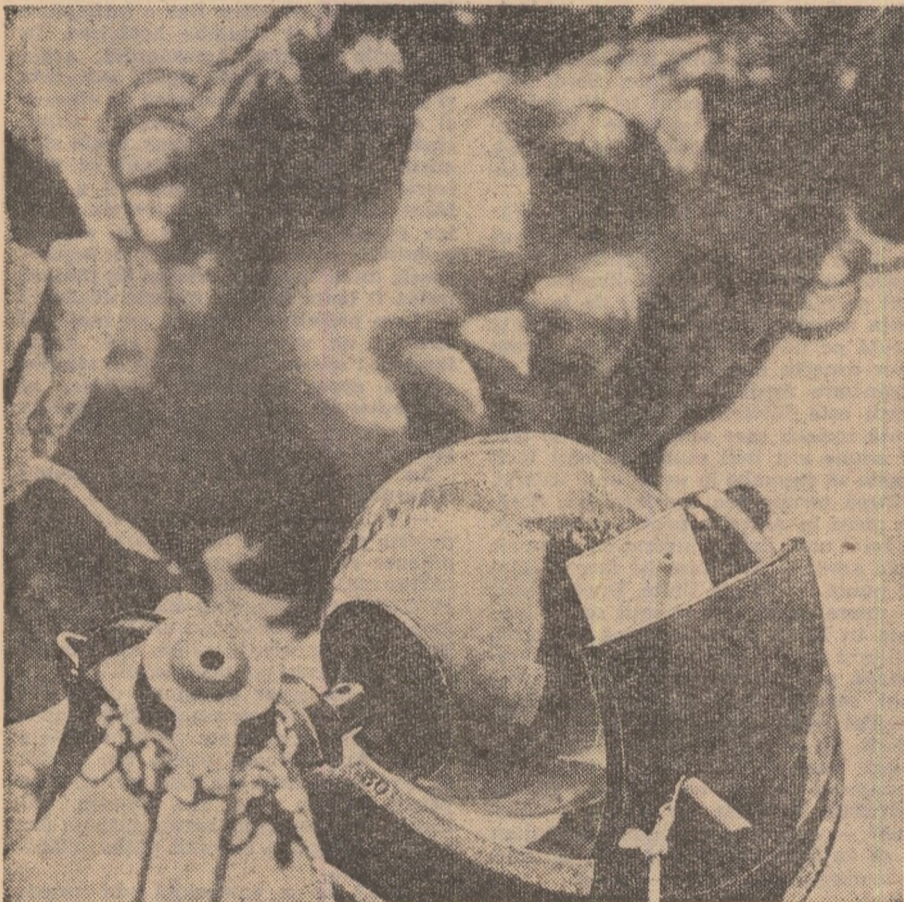
Munții, acești adolescenți

Aproape toți munții existenți azi pe Pământ sînt tineri, întrucît s-au format în ultima perioadă a cutării Pămîntului. Tinerețea lor trebuie însă înțeleasă din punct de vedere geologic, unele masive muntoase datînd de acum 20, altele de acum 40 de milioane de ani.

Încă în secolul XVIII o seamă de oameni de știință, printre care Lomonosov, spuneau că pe locul fiecărui lanț muntos a existat cîndva o mare. Amprentele viețuitoarelor din mările de altă dată s-au păstrat în rocile muntoase, ușurînd datarea vîrstei munților. Unul din cele mai vechi masive, lanțul apusean al Tian-Șanului, de exemplu, a început să crească acum 35 milioane de ani. În vremea aceea pe locul creștelor semețe de azi se rostogoleau valurile unei mări cu o adîncime de cel mult 200—300 de metri, iar punctele cele mai înalte ale insulelor se ridicau din mare cam la aceeași înălțime. În cei 35 milioane de ani care au trecut de atunci munții au crescut parcă pe nesimțite, cu o viteză medie de 1,5 milimetri în 10 ani, de vreme ce azi ating 6 500 de metri.

un caz izolat. Continuă să crească munții Carpați, Kopet-Dag, Pamir și o seamă de alte sisteme muntoase. Dacă așa stau lucrurile, sîntem îndreptățiți să ne întrebăm ce se va întimpla dacă munții vor continua să se înalțe? Ori poate că, după o perioadă de adolescență furtunoasă, procesul de creștere se va încheia? Oamenii de știință caută răspunsul în procesele ce se petrec în manta, învelișul de sub scoarța Pămîntului. Intocmai ca un aisberg, care cu cît e mai mare cu atît se afundă mai mult sub nivelul mării, masivele muntoase de dimensiuni mari se înălțînt adînc sub scoarță, în manta Pămîntului. Bazîndu-se pe această constatare, cercetătorul sovietic M. V. Zgovski a propus o formulă pentru calculul viitoarelor altitudini muntoase, din care rezultă că cele mai înalte masive asiatice, Himalaia și Pamirul, se află în stadiul final de creștere, dar că în următorii 100 000—600 000 de ani Tian-Șanul, Carpații și Kopet-Dagul au perspectiva de a-și spori înălțimea cu încă 1 000 de metri.

Mișcările tectonice presupun însă nu

În munții Alatau. O stațiune geofizică studiază procesele ce modifică înfățișarea munților

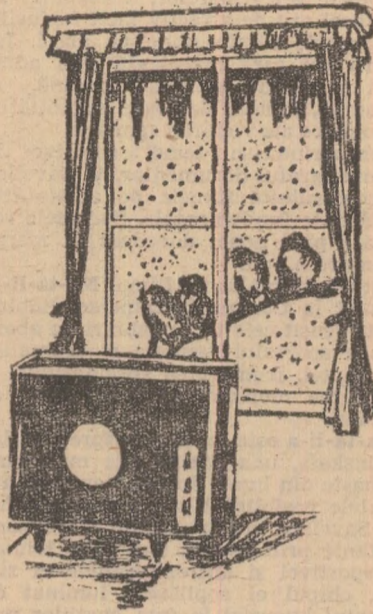
Se menține această viteză în zilele noastre? Și, în general, ce modificări suferă munții?

Se știe că mișcările tectonice cunosc perioade de intensificare și de acalmie. În copilăria munților, o dată cu impulsionările subterane se intensifică și energia apelor, nevoite să curgă pe pante din ce în ce mai înclinate și să-și sape albi din ce în ce mai adînci. Cu fiecare nou impuls, cu fiecare nouă „săltare” a muntelui, apele se rostogolesc spre bază, săpîndu-și albi noi, mai adînci, și abandonîndu-le pe cele vechi, care rămîn undeva mai sus (azi le cunoaștem sub denumirea de terase). După numărul și adîncimea lor, geomorfologia apreciază de cîte ori a fost „stimulată” creșterea munților și dacă ea a fost accelerată sau încetinită. În ce privește data aproximativă și durata acestor procese, ele sînt indicate, așa cum am văzut, de rămășițele faunei acvatice. Așa s-a stabilit că lanțul muntos al Turkestanului, — continuarea a masivului Tian-Șan — a crescut cu un kilometru în prima etapă (acum 25 de milioane de ani), ajungînd la doi kilometri în a doua etapă (în urmă cu 1,5 milioane de ani). La sfîrșitul celei de a treia etape, acum 500 000 de ani, înălțimea lui era de 3,5 kilometri. Crescînd din ce în ce mai repede, într-un timp tot mai scurt, masivul muntos atinge acum 5,6 kilometri. Mai mult, studiul recente atestă că acești munți continuă să se înalțe cu apreciable viteză de pînă la un centimetru pe an.

De altminteri, masivul amintit nu e

numai ridicarea unor porțiuni de uscat, ci și coborîrea altora. Astfel, studiul altitudinilor muntoase a dat la iveală un nou fenomen legat de relieful planetei noastre, așa-numitul contrast: creșterea vertiginosă a munților este însoțită de adîncirea fundului mării și oceanelor. Cu cît munții cresc mai înalți, cu atît abisurile submarine sînt mai adînci. În zilele noastre, de exemplu, altitudinea maximă a munților atinge 8—9 kilometri, aceea a oceanului 11 kilometri. Dacă în sutele de mii de ani ce vin unli munți vor continua să crească adîncimile oceanice vor atinge deci valori și mai mari. Nu este exclusă, însă, nici perspectiva ca procesul de creștere să se oprească și munții să se distrugă treptat. Observînd cantitatea de rocă transportată de riuri din masivul Turkestanului, K.V. Kurdiukov a calculat, cu aproximație, că în fiecare an acești munți pierd din înălțime cam 0,1 milimetri. Dacă se ia drept bun acest indice aproximativ (care se modifică după înălțimea munților, viteza cursurilor de apă etc) rezultă că Pamirul sau Tian-Șanul, de exemplu, vor scădea cu 1000 de metri în circa 60 de milioane de ani. Dar, firește, aceste procese nu pot fi prevăzute în toate amănuntele.

Oricare ar fi însă perspectivele munților, o creștere continuă sau o dispariție lentă, e cert că relieful planetei noastre e în plină schimbare și că la un moment dat va suferi modificări radicale, așa cum s-a petrecut în cursul întregii sale existență.

— Lăsați ciripițul, urmează buletinul meteorologic...

ELECTRONICĂ

Balonul de săpun și televizorul plat

Tubul electronic, elementul de bază al televizoarelor, instalațiilor radar și multor alte aparate este tot atît de bine înrădăcinat în tehnică ca motoarele cu combustie internă. Și totuși specialiștii îi caută de mult un înlocuitor, deoarece este voluminos, nu poate depăși anumite dimensiuni și dă o imagine tulbură. Aceste limitări sînt resimțite acut mai cu seamă în aviație și marină de către observatorii care trebuie să-și poarte alternativ privirea de pe ecranul radar pe lumea înconjurătoare.

La baza sistemului care are toate șansele să detroneze tubul electronic stau cristalele lichide, materiale cunoscute de mult, dar care nu-și găsiseră aplicații practice. În 1888 a fost descoperită o substanță (benzoatul de colesteril) care părea să aibă două puncte de topire: la 145 grade devenea un lichid tulbur ce se limpezea brusc la 179 grade. Curînd s-a găsit și explicația fenomenului: în lichidul tulbur plutesc conglomerate de molecule care refractă lumina ca orice cristal. În deceniile următoare oamenii de știință s-au mulțumit cu descrierea și clasificarea cristalelor lichide. Cea mai cunoscută și spectaculoasă manifestare a acestui fenomen fizicochimic sînt... baloanele de săpun. Ele se compun de fapt din două membrane de cristale lichide între care persistă un strat subțire de apă.

Recent, electroniștii au început să aprecieze „docilitatea” cu care reacționează cristalele lichide la semnalele electrice: un curent de volți mic provoacă „dezordine” în structura lor de obicei regulată, ducînd astfel la opacifierea materialului. După trei ani de experiențe cu peste 100 de combinații, s-a găsit un cristal lichid „ideal” compus din molecule în formă de țigări de foi, lungi de cîteva zecimi de milimetri de milimetru (cît unda luminoasă), a cărui formulă chimică nu a fost făcută publică. Pentru a obține un ecran s-a confecționat un sandwich din două plăci de sticlă despărțite prin 3 mm de lichid viscos. Placa care constituie fundalul este acoperită pe dinăuntru cu un strat reflectant și bun conducător de electricitate, iar cea exterioară cu un strat transparent de oxid de staniu, de asemenea bun conducător. Imediat ce se aplică un curent electric între aceste două straturi, în locul cu pricina ecranul ia înfățișarea sticlei jivrate. De ce? În mod normal „țigările” cristalelor sînt așezate paralel, iar materialul este transparent. Curentul electric le deranjează însă, le face să se miște haotic, deci să reflecte lumina în toate părțile și să apară fiecare ca un punct luminos. Faptul că lucrează cu lumină reflectată constituie un imens avantaj, întrucît imaginea devine cu atît mai clară cu cît este mai puternică lumina zilei, exact invers ca la televizoarele actuale.

Deocamdată s-au obținut imagini imobile aplicînd straturile bune conductoare după cîteva modele (compuse din linii, litere și cifre) și conectînd de fie-

S

știința

care dată pe cel dorit. Realizarea imaginilor în mișcare este mai pretențioasă; în acest caz straturile trebuie să fie împărțite în multe puncte mărunte, cîteva sute de mii pentru o singură imagine, și fiecare să poată fi stimulat independent. Conexiunile complicate necesare pentru aceasta ar da tot un aparat voluminos și, în plus, sînt încă foarte scumpe, dar minusculele circuite integratoare vor rezolva probabil și această problemă. Specialiștii sînt optimiști: ei socotesc că peste cinci—zece ani vom începe să ne atîrnăm televizoarele pe pereți, ca orice tablou, sau să le purtăm în buzunar, dat fiind că tipurile mici vor funcționa cu o banală baterie de lanternă.

ANTROPOLOGIE

Primul american

„Era mongoloid, cu capul mic și turtit, cu craniul destul de gros și semăna neîndoindu-se cu indienii din nord-estul Pacificului. În vremurile noastre ar fi trecut neobservat”. Așa descrie Henry T. Irwin pe omul în vîrstă de 11.000—13.000 ani, socotit a fi primul locuitor al emisferei occidentale.

Osemintele sale au fost descoperite din întîmplare într-un canion din Statul Washington, situat pe coasta Pacificului. Vechimea i-a fost determinată prin comparație cu cea a straturilor geologice în care zăcea și prin datarea cu C^{14} a scoicilor din jur. „Omul de Marmă”, cum a fost botezat după numele fermei unde a fost găsit, era probabil nomad; el vîna elanul și poate mamutul, dar se ocupa și cu pescuitul.

Prezența unor resturi umane datînd de 12.000 de ani pe continentul american aduce unele precizii asupra populației sale. Teza originii asiatice a indienilor este unanim admisă. Ea a fost confirmată anul trecut de arheologii sovietici, care au găsit în lacul Ușkov din nord-estul Siberiei vîrfuri de lance, coliere și alte podoabe de acum 15.000 de ani asemănătoare celor confecționate de indienii. Rămăsele nelămurite întrebarea: cînd traversaseră strîmșoșii „pieilor roșii” strîmtoarea Bering? Mulți specialiști erau de părere că migrația nu putuse avea loc în timpul perioadei glaciare, care s-a terminat cu aproximativ 11.000 de ani în urmă. Ultima descoperire demonstrează însă că oamenii preistorici erau mai întreprinzători decît s-ar fi crezut.

FIZIOLOGIE

Sîntem vioară
sau clarinet?

Dintre trăsăturile care au asigurat omului un loc deosebit printre viețuitoare, graiul continuă să-i pasioneze pe cercetători prin necunoscutele sale.

Cum a ajuns omul să vorbească? Cea mai plauzibilă teorie incriminează poziția verticală. Cînd strămoșii noștri s-au ridicat în picioare, ei și-au liberat miștile cu care au început să folosească uneltele. Tot atunci s-a produs probabil, și o modificare anatomică. Epiglota, căpăcelul care ne astupă laringele cînd mîncăm, ca să nu ne „îneacă”, și-a schimbat poziția. La celelalte animale plămîinii comunică în permanență cu nasul, chiar în timpul alimentării, fapt care le permite să-și exercite mirosul și să detecteze oricînd pericolul. Mobilitatea epiglotei a permis omului să închidă cavitatea nazală și să elimine aerul prin gură, cavitatea de rezonanță care-i modulează vocea.

Cum se produce fonația? De mai bine de două secole persistă un mit care ne plasează o „vioară mică” în gît. În 1741 un medic și-a închipuit că avem în faringe niște corzi care sînt puse în mișcare, pe o porțiune mai lungă sau mai scurtă, emițînd deci sunete ascuțite sau grave, de curentul de aer venit din plămîni. Corzile vocale și-au păstrat denumirea, deși ul-

terior s-a văzut că ele nu sînt niște fire întinse care vibrează, ci două cute musculare în formă de semicerc între care se află o deschizătură — glota. Vibrațiile corzilor sînt niște „bătăi” ritmice în trei timpi: cele două pliuri încep prin a se depărta, după care se apropie pînă ce se alipesc pe toată lungimea lor. Aceste mișcări sînt extrem de rapide, între 64 și 2300 pe secundă, după înălțimea sunetului.

Dacă avem, totuși, să facem o comparație cu un instrument muzical, cea mai potrivită ar fi aceea cu un instrument de suflat, avînd drept tub larin-

gele — porțiunea dintre bronhiile și glota — iar corzile drept ancă (lămă de oțel sau trestie din clarinet, oboi etc.). La clarinet, se știe, aerul suflat de cîntăreț deschide ancă, dar cum a trecut de partea cealaltă creează o contracțiune și o închide la loc. Ancă nu se mai poate redeschide decît după ce coloana de aer a înaintat în tub și nu o mai ține apăsată. Astupînd diferite găuri, cîntărețul modifică proprietățile acustice ale tubului, obligînd ancă să vibreze mai încet sau mai repede și, deci, să scoată note joase ori înalte. Lucrurile par să se petreacă la fel cu vocea umană: contracțiile gîtului și poziția limbii modifică tubul, mai bine zis cavitatea în care pătrunde aerul împins prin deschizătura dintre corzi. Conform acestei teorii, numită mioelastice, vibrația corzilor și emisia sunetelor ar fi un fenomen pasiv.

O altă teorie însă, teoria nervoasă, afirmă că vibrația corzilor s-ar datora unei excitații venite din centrul cerebral, pe calea nervilor laringelui. Continuarea cercetărilor a redus însă entuziasmul susținătorilor ei. Căci, s-a văzut că nervii nu pot transmite mai mult de 1000 impulsuri pe secundă; cum se explică atunci cele 2300 de vibrații ale corzilor vocale cînd un cîntăreț ia notele acute? Pe de altă parte nu se poate totuși nega că vocea depinde de trei „relee” din sistemul nervos: centrul din bulb sînt responsabili de țipete, regiunea numită diencefal — sediul vieții afective — intervine în vorbirea care fluctuează cu starea sufletească (vocea alterată de groază, afonia provocată de emoțiile puternice etc.); în fine cîntatul, sunetele a căror înălțime este stabilită conștient de cel ce le emite, se face sub controlul scoarței cerebrale.

Să ne oprim o clipă asupra unei confuzii obișnuite, cea dintre voce și vorbire. Prima rezultă din activitatea corzilor vocale sub presiunea aerului. Cea de a doua devine posibilă datorită faringelui, cavității nazale și bucale (cu accesoriile ei, dinții, limba, buzele) care acționează ca niște rezonatori și „articulatori”, filtrînd sunetul, absorbînd o parte din energia sonoră și nelăsînd să treacă decît unele armonice ale sunetului brut. Vorbirea este totdeauna un act de voință, fiind constituită dintr-o serie de simboluri destinate comunicării cu cei din jur.

Dar cei lipsiți de grai? Pentru ei se experimentează un laringe artificial, un dispozitiv electronic, ale cărui unde sonore imită sunetele voci omenești

Există însă un caz în care atît vorbirea cît și vocea se află sub dominația voinței: ventrilocu, căruia multă vreme i s-a atribuit o putere misterioasă. Ventrilocu nu este un fenomen, ci un om cu o voință extraordinară, care prin antrenament reușește să vorbească „cu economie”. După o inspirație adîncă, el dă drumul la aer foarte încet, în așa fel încît laringele pare imobil; în rezonatorul bucal limba joacă rolul principal, maxilarul inferior și buzele rămînînd nemîșcate.

Cu perseverență poate reuși și dumneavoastră.

Laboratorul subacvatic „Cernomor” se pregătește pentru o nouă serie de explorări hidro-biologice în apele Mării Negre

PSIHOLOGIE

O cură de deshipnotizare...

• Ce părere aveți despre dv.? • Ceva despre „cicatricile” psihice • Antrenamente fizice în... gînd.

S-a făcut următoarea experiență cu un grup de studenți. Li s-a cerut să privească un număr de persoane prin ochelari care făceau ca suprafețele concave să pară convexe, și invers. S-a constatat că persoanele cunoscute foarte bine de studenți apăreau, în pofta ochelarilor, cu chipul lor normal. Fața oamenilor necunoscuți căpăta însă înfățișarea hidoasă deformată de lentile.

Cîți dintre noi nu purtăm, fără să știm, astfel de „ochelari”. Cei care ne cunoaștem, ne primim în ciuda... ochelarilor așa cum sîntem. Dar cei care nu ne cunoaștem ne vedem destul de deformați.

Defecte fizice sau infirmități psihice?

Psihologii moderni pun de aceea mare preț pe această autocunoaștere cît mai justă, considerînd că ea constituie una din cheile reușitei în viață. Un chirurg specialist în operații estetice a relatat unui psiholog sovietic un fapt foarte interesant. Mulți pacienți operați pentru defecte inestetice ale feței rămîn cu aceeași imagine despre ei ca înainte de intervenția chirurgicală. Este de la sine înțeles că este vorba de operații reușite. De aceea psihologii consideră că pacienții care consultă un specialist pentru o operație plastică ar avea nevoie, mai mult decît de chirurg, de un psiholog sau un psihiatru. Aceștia sînt în primul rînd oameni „infirmi psihic”, iar operația nu distruge „complexul de inferioritate”, care persistă. Cu o bună părere-de-sine, bazată pe calități reale, nimeni nu poate fi nefericit că are un nas mai lung sau urechi mai mari.

Același fenomen se produce și în alte situații. Cineva a săvîrșit o greșeală pe care a ispășit-o din plin. Greșeala a fost, cu alte cuvinte, „operată”. Dar „cicatricea” ei rămîne. Cei care sînt permanent preocupați de ea, cei care nu pot uita că au greșit vor avea de suferit toată viața. Desigur, erorile, eșecurile, chiar pedepsele la care sîntem eventualu supuși sînt pași necesari în acumularea unei experiențe de viață. Dar ele nu sînt decît mijloace pentru a atinge un scop și în nici un caz un scop în sine. De aceea se recomandă ca, atunci cînd și-au atins scopul, să fie uitate, șterse din conștiință. Altfel greșelile trecute pot fi o piedică în obținerea unor succese viitoare. „Am comis ieri o eroare, deci e mai mult ca sigur că o voi comite și azi!” — gîndesc astfel de oameni. În momentul în care ne eliberăm de asemenea gînduri, trecutul cu erorile sale face loc viitorului și reușitei.

Consăcintele emoțiilor negative

O emoție negativă poate avea și ea consecințe nefaste. Și în acest caz este nevoie de o „reparare”, dar mai ales de un „teren” relaxat. Pentru a reveni la comparațiile din domeniul chirurgiei plastice: v-ați întrebat de ce o tăietură, o rană accidentală lasă cicatrici, pe cînd inciziile esteticienului nu lasă

nici o urmă? Pentru că chirurgul nu numai că face suturile cu cea mai mare atenție, dar mai ales utilizează procedee care fac ca pielea să fie desfînsă. La fel se petrec lucrurile într-o traumă psihică. Dacă ea nu a apărut pe un teren tensionat sau dacă echilibrul psihic e perfect, nu rămîn „cicatrice emoționale”.

În sfîrșit, să revenim la părerea pe care o avem despre noi. Metodele de auto-sugestie au arătat că, avînd încredere în reușita unei acțiuni, ea este îndeplinită și, invers, neîncrederea este urmată de eșec. Iată o experiență semnificativă. Două loturi de baschetbaliști de aceeași valoare au fost supuși unor antrenamente sui-generis timp de 20 de zile. Primul lot se antrena pe teren un anumit număr de ore pe zi. După 20 zile, performanțele lui s-au îmbunătățit cu 24%. Lotul al doilea era obligat ca zilnic, timp de 20 de minute, să-și imagineze că aruncă mingea în coș. Surprinzător: scorul lui s-a îmbunătățit cu 23%. Luptătorul Harlampiev, maestru emerit al sportului, s-a îmbolnăvit înaintea unei competiții fiind internat în spital. În timp ce zăcea la pat se antrena stăruitor, luptînd... în gînd, iar la concurs a cîștigat titlul de campion al Moscovei. Pianistul Isaak Mihnovski și-a pregătit pentru un examen la conservator „Anotimpurile” de Ceikovski învățînd această lucrare, din lipsă de pian, prin... reprezentare. Exemplele ar putea continua și ele ar putea fi îmbogățite de fiecare din noi.

Problema centrală este deci: încrederea în sine. Dar dacă ea lipsește sau este șubredă? Dacă noi sau cei din jurul nostru ne-au convins că nu sîntem buni, de pildă, la matematică? Dacă acceptăm această idee, dacă o luăm de bună fără a controla exactitatea ei, ea are aceeași putere asupra noastră ca și cuvintele hipnotizatorului asupra subiectului său. Hipnotizatorul, de pildă, poate spune unui jucător de fotbal că el nu va putea lovi mingea cu piciorul și acesta, într-adevăr, nu va putea trage nici un șut. Cînd hipnoza e folosită pentru a ne mări voința sau puterea, ea este utilă ca și o bună părere-de-sine. În caz contrar este însă necesară deshipnotizarea. Ea nu se poate face, desigur, la „comandă”. Este necesară mai întîi cunoașterea cauzelor care au dus la situația de a ne subaprecia. În lumina conștiinței, ne vom da seama de discordanța sau absurditatea dintre cauză și efect. Cauza odată cunoscută și „raționalizată” își va pierde din tonul afectiv și deshipnotizarea va putea începe.

Vom încheia cu două recomandări: oricare ar fi motivul pentru care încercați o cură de deshipnotizare, fiți sinceri cu dv. înșivă. Scoateți „la lumină” orice gînd v-ar veni, oricît de dezagreabil ar fi.

Pe de altă parte, țineți seama de efectul binefăcător al confesiunii. Comunicînd problemele noastre unei ființe apropiate, discrete, vom obține ceea ce „ușurare sufletească” prin care vom reuși să ne deshipnotizăm mai lesne.

NIGERIA'

Cauciuc și capodopere

Cum ajung la Lagos, capitala Nigeriei, mă duc să vizitez Muzeul național, o clădire mică cu un etaj și o curte interioară înecată în verdeață. Prima sală e consacrată artei africane: măști rituale, figurine, simboluri de divinități din Africa veche.

— În sala următoare sînt expuse sculpturi din Benin — mă anunță unul din cei doi însoțitori nigerieni. Comori de artă fermecătoare...

Benin... Numele acestui oraș-stat care există pe teritoriul Nigeriei actuale e menționat în registrele neguțărilor portughezi din secolul XVI, în cronicile regilor Portugaliei. Dar abia la sfîrșitul secolului trecut a căpătat o faimă mondială.

În 1897 englezii au organizat o expediție militară împotriva orașului. După ce au pătruns pe teritoriul lui l-au incendiat. În timp ce căutau aur și pietre prețioase, invadatorii au descoperit, printre ruinele palatului regal, splendide sculpturi în bronz și fildeș. Pină și avidul comandor Bacon, conducătorul expediției, a fost impresionat de frumusețea lor.

Curînd întreaga lume a început să vorbească despre sculpturile de la Benin. Africanistul german Frobenius, care-și consacrase viața misterioasei Atlantida, a dublat acest interes. La zece ani după invazia engleză, el a descoperit noi opere de artă pe care le-a atribuit atlantilor.

Arta din Benin a dat naștere multor legende. S-a emis, de pildă, ipoteza că un sculptor genial din Grecia antică ar fi fost zvrilit de soartă în Africa occidentală. Unii evocau renașterea europeană, alții atribuiau sculpturile portughezilor stabiliți în acea regiune la finele secolului XV.

Ce se poate spune în definitiv despre arta din Benin?

Intru sgrumtat de emoție în cea de a doua sală și am impresia că mă aflu într-o altă lume. Sculpturile sînt de un realism profund, stilul lor nu are nimic comun cu ceea ce am văzut în prima sală. Acolo era un univers convențional, fabulos, magic; aici e viața imortalizată în bronz.

— Există și acum indivizi care afirmă că arta din Benin n-ar ține de civilizația africană, că originile ei sînt greu de explicat — îmi șoptește prietenul meu nigerian.

Arta din Benin să nu fie africană? Imposibil. În momentul apariției ei, Africa occidentală cunoștea o civilizație foarte evoluată. Recente descoperiri arheologice dovedesc că cu mult înainte de venirea europenilor africani prelucrau metalul, practicau agricultura în terase, aveau întinse legături comerciale, artizanatul era dezvoltat; pe scurt, e vorba de civilizația puternicelor state de pe teritoriul Ghanei, din Mali etc. Pe actualul teritoriu al Nigeriei, în valca Nok, s-au descoperit opere de artă datînd din primul mileniu î.e.n. De unde rezultă, mai întîi, că în secolele XIII—XV africanii erau capabili să creeze opere de artă admirabile, căci se aflau pe o treaptă înaltă de civilizație. Apoi arta din Benin nu-i un fenomen izolat. Ea e strîns legată de civilizația africană.

Apoi trebuie subliniată și o particularitate exclusiv africană a sculpturilor din Benin: sistemul pilos al sculpturilor nu era executat din bronz; el era alcătuit din păr natural fixat cu ajutorul unei multitudini de orificii pe frunte, pe bărbie și deasupra buzei superioare. Or, nici grecii și nici portu-

ghezii nu cunoșteau această tehnică.

...În fiecare dimineață, în fața hotelului întîlnesc un grup de bătrîni; după ce întind pe pămînt niște covoare multicolore, așează pe ele măști uriașe din lemn de mahon, obiecte magnifice din fildeș, brățări de cupru împodobite cu sticlă, cuțite de vinătoare și lănci. Crocodili și șerpi boa împăiați îi privesc fix pe trecători.

Stăpînii acestor splendide obiecte, niște bătrîni cu barbă albă învesmintăți în mantii albastre, mă poftesc amabil să cumpăr.

Mă apropii de unul dintre ei, mă cinchesc lîngă el și îl întreb:

— Cît costă pisica asta rîioasă?

— Blana acestui tigru frumos nu costă mai nimic — replică el prompt.

— Motanul ăsta a murit de bătrînețe — adaug eu.

— Acest rege al savanei a fost ucis în sezonul primelor nunți — răspunde el plin de demnitate.

Pe un afluent al Nigerului

Ne privim fix unul pe celălalt, apoi cercetăm pielea întinsă în fața noastră și izbucnim în rîs. Bătrînul și-a dat seama că sînt familiarizat cu principiile negoțului local.

De acum înainte devenim prieteni. Așas de aceste vechi obiecte africane îl vizitez de cinci ori pe zi. Bătrînul are tot felul de fleacuri pentru turiști, dar și sculpturi de mare valoare, autentice obiecte de artă populară.

Uneori, prietenul meu lucrează în lemn de abanos. Șade pe asfaltul cenușiu, aplecat deasupra bucății de lemn și îngînă o melodie ritmată, un cîntec închinat artiștilor din Benin. Îmi place să ascult cîntecul și aproape mereu plec cu o nouă achiziție. De fiecare dată meșterul îmi spune:

— Îți vînd așa, ca pentru dumneata. Dar să nu spui la nimeni.

Și are perfectă dreptate cînd îmi cere să păstrez secretul căci, după un timp, aflu că am plătit de trei ori mai scump. Nu mă necăjesc însă prea mult. Bun psiholog, negustorul a vrut să mă scutească de emoții puternice.

...Sosește, în sfîrșit, și ziua mult așteptată. Părăsim Lagosul în zori și pornim spre Benin. După ce străbate cîteva străzi înguste și prăfuite, mașina iese în șosea. În lungul asfaltului cenușiu se înșiră arbori gigantici învîluiți în liane groase cît un cablu, formînd o colonadă impunătoare. De cîteva ori, în hățiș se văd mici luminițe galbene care sclipeșc în lumina puternică a farurilor. Sînt leoparzi care se întorc de la vînătoare nocturnă.

Se crapă de ziuă. Virfurile copacilor capătă reflexe purpurii. Zorile africane seamănă cu un incendiu. Brusc, în numai zece minute, cerul se luminează

complet. Intrăm în oraș. Unde e vechiul Benin?

Regii din Benin au durat un întreg oraș în care locuiau împreună cu numeroasele lor neveste, cu favoritele, vrăjitorii și slujitorii lor. Pe partea cealaltă a pieții, își aveau locuințele potcovarii, șelarii, sculptorii și garda palatului.

Primii regi ai Beninului erau foarte războinici. Ei au extins și consolidat statul. De mare ajutor le-au fost buna organizare militară și politică, precum și convingerea că regii din Benin posedau o forță supranaturală. Încercînd să întrețină această credință, ei se înconjura de vrăjitori, creînd rituri care deveneau din ce în ce mai complicate și compertau frecvente sacrificii. Simplii muritori nu-l puteau vedea pe rege decît o dată pe an. El ieșea din palat cîlare pe un cal împodobit cu pietre prețioase și însoțit de 300 de căpetenii, de soldați, muzicanți și preoți... Dar curînd dispărea iar în palat și nu se mai arăta poporului încă un an.

Practic, țara era guvernată de conducători puternici care o împărțiseră în mai multe regiuni. Fiecare căpetenie era stăpîn absolut la el acasă. Regele, prizonier al tradițiilor și obiceiurilor, era claustrat în palatul lui. În cele din urmă luptele intestinale au slăbit regatul.

Micul muzeu din oraș e consacrat vechiului Benin.

FINLANDA

Cu bacul spre insulele Aaland

Arhipelagul Aaland se află în Marea Baltică, la intrarea în Golful Botnic. Insulele sînt despărțite de țărmlul Suediei prin strîmtora — foarte adîncă — Kvarken, a cărei porțiune sudică se numeste Marea Aaland. Arhipelagul e alcătuit din peste 6500 de insule, insulițe și stînci care ies la suprafața apei în preajma fiordurilor. Cea mai mare este Aaland, cu o suprafață de 475 km p. una dintre cele 90 de insule locuite.

După o lungă pauză vizitez din nou Finlanda, și unde mai pui că nu o regiune continentală oarecare, ci insulele Aaland. E o dorință mai veche, care abia acum mi se realizează: la Marianhamina, principalul oraș al arhipelagului, se desfășoară „Zilele păcii”.

În insulele Aaland se poate ajunge fie pe apă, fie pe calea aerului. Cei circa 600 de participanți la „Zilele păcii” au pornit spre Marianhamina pe mare, cu un bac încăpător, dar vechi. Cele cîteva ore de drum făcut la bordul unei ambarcațiuni care seamănă cu o arcă a lui Noe, îmi dau posibilitatea să-i studiez pe cei din jur.

Cele trei punți ale bacului sînt neîncăpătoare pentru marea număr de călători. Cine a putut a ocupat loc pe puntea inferioară, mai liniștită și mai ferită de curent. Pe mine mă doare gîtul, am un început de anghină, așa încît mă retrag pe această punte calmă, în preajma unor finlandezi mai în vîrstă, oameni simpli, binevoitori și veseli. Fie că unii dintre ei, originari din bătrînul oraș Turku pe care l-am vizitat de multe ori, m-au recunoscut, fie din amabilitate mi-au oferit și mie un locșor tihnit, zîmbindu-mi încurajator, tratîndu-mă din cînd în cînd cu șocolată și discutînd cu mine fără să țină seama că nu le pot răspunde în finlandeză. E un lucru lipsit de însemnătate pentru ei, ca și pentru mine de altmîteri. Important pentru ei este, probabil, să-mi spună ce gîndesc; drept răspuns eu le zîmbesc, dîndu-le a înțelege că nu cunosc limba. Mă simt, însă, foarte bine. Alături de mine un bătrîn cu ochelari cîntă la mandolină. Femei pline, în vîrstă, valsează. La o masă, un grup vesel consumă bere din belșug, adăugînd din cînd în cînd și cîte o porție de brandy.

Bacul trece pe lîngă insule mari și mici, acoperite cu păduri generoase. În urma lui se așin pescăruși gălăgioși, așteptînd să li se zvîrle ceva de mîncare. Cu fiecare oră ce trece gălăgia se înțește. Bufetele de pe bac sînt în plină activitate. M-am plictisit de cînd stau să-mi feresc gîtul de curent. Arunc mantaua de ploaie de pe umeri și pornesc să mă plimb pe punte. Conversația zgomotoasă se rostogolește de la o bancă la alta. Ici-colo grupuri de tineri. În scurt timp însă îmi dau seama că din pricina vîntului puternic și rece puntea superioară îmi este contraindicată, așa încît revin la vechiul loc; mandolina continuă să îngîne o melodie simplă în mîna bătrînului care privește binevoitor pe sub ochelari femeile vîrstnice și pline ce valsează ca în prima tinerețe. Nici urmă de plictiseală. Femeile nu fumează, bărbaii discută aprîns, rid zgomotos și-mi fac complice cu ochiul.

...Se zăresc contururile orașului Marianhamina, vase ancorate în port, pînze albe singuratic. Pe chei sînt multe automobile. Bacul nostru aruncă în sfîrșit ancora la țărml...

A. Korșunov

A. Sofronov

Fără cuvinte

PERIPEȚIILE UNUI ACVANAUT

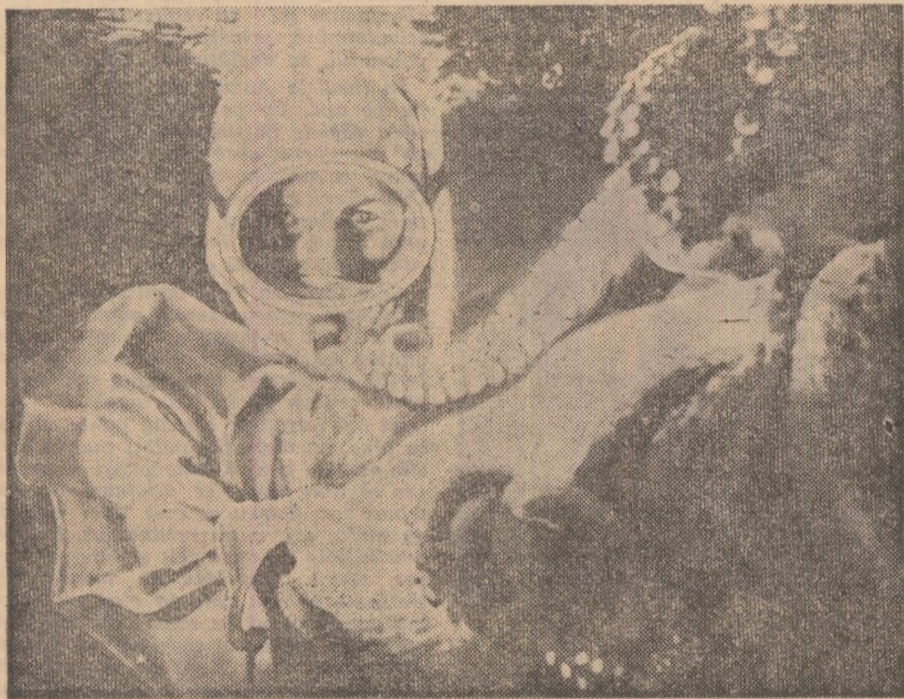
Va îndrăzni, sau nu, caracatița?

O întâlnire neobișnuită: pe de o parte un înotător sub apă, pe de altă parte un enorm cefalopod. Ochii vieții se ațintesc asupra musafirului neașteptat. Va fi oare caracatița o gazdă amabilă? Sau îl va ataca, cuprinzându-l cu înfiorătoare brațe? Dar să-i dăm cuvântul lui Iuri Astafiev, cutezătorul care s-a lăsat îmbrățișat de un cefalopod:

„Animalul mă privea stăruiitor, dar continua să rămână nemișcat, ca un sac inform. Am încercat să-l gîd de la distanță, cu un băț. Caracatița tresări, se ridică și-și desfăcu tentaculele, dar nu întreprinse nimic. Am mai atins-o ușurel cu bățul și vietatea — agasată

Cefalopodul are o uimitoare capacitate de a-și schimba forma și culoarea. Cînd e în primejdie, se aplatizează pînă devine o lipie uriașă, mărindu-și diametrul de cîteva ori și colorîndu-se subit în roșu. Se pare că această stratagemă intimidează unele viețuitoare marine. Alteori cefalopodul se colorează în cenușiu, roz, auriu sau brun-roșcat, dar poate să se înveșmînteze și într-o haină pestriță, alcătuită dintr-un mozaic de culori.

Într-o zi curiozitatea m-a împins să cercetez și alte meleaguri submarine. În apropierea unui bolovan de lîngă coastă am zărit la un moment dat un cefalopod respectabil. Era păcat să nu-l fotografiez. În timp ce-mi pregăteam

— își zvrîli spre mine tentaculele încercînd să mă prindă. Dar brațele i se mișcau destul de încet, așa că nu mi-a fost greu să le evit.

La un moment dat mi-am luat inima în dinți și m-am lăsat prins. Ce să vă spun? Senzația nu era dintre cele mai plăcute. Deși eram în costum de înotător, am simțit că mă atinsesem de ceva viscos, lipicios. Dar, surpriză! După o secundă, răstimp în care mi-am putut da seama de presiunea ventuzelor animalului, cefalopodul și-a desfăcut brațele și mi-a redat libertatea. Era limpede că nu-i fusesem pe plac. Ori poate îi displicuse caueiucul din care era confecționat costumul meu? Am încercat să-l întărit, dar cefalopodul nu mai manifesta pentru mine nici cel mai mic interes. În cele din urmă, plictisit de insistențele mele, s-a depărtat cu conștiința propriei demnități.

Am mai avut cîteva întâlniri cu caracatițe mari, dar toate s-au soldat în același mod. Reacția exemplarelor mici mi-a părut și mai scandaloasă. În clipa cînd descopereau prezența mea ele se decolorau rapid, se lipeau de cîte un pietroi și încercau din răsuputeri să se contopească cu el. Imobilitatea lor era desăvîrșită. Nici măcar nu respirau, ca nu cumva o mișcare cît de mică să le trădeze prezența. Dacă, însă, le atingeam, corpul lor lua fulgerător o formă aerodinamică și animalele țîșneau spre suprafață ca un proiectil, lăsînd în urma lor un nor de cerneală.

Cînd se simt în primejdie, cefalopodele se îndreaptă de obicei spre țarm, loc evitat de dușmanii lor de moarte, rechini și alte carnivore marine. Adăposturile preferate ale cefalopodelor sînt grotlele submarine, a căror intrare o apără desfășurîndu-și tentaculele sub formă de evantai. Am încercat să silesc caracatițe să iasă din peșterile lor, dar n-am reușit decît cînd ascunzătoarea avea două intrări. Dar și în acest caz aveam de susținut un duel istovitor: introduceam un băț în intrarea grotii, în momentul următor însă cefalopodul îl respingea cu putere; repetam operația de cîteva ori pînă cînd animalul exasperat țîșnea prin a doua deschizătură a peșterii, fluturîndu-și tentaculele amenințător. După un timp, însă, cefalopodul se întorcea în grotă. O făcea însă cu prudență, introducînd întîi un tentacul, pentru a „sonda terenul”, curățîndu-și apoi minuțios adăpostul de pietre și alge, după care pătrundea el însuși în grotă.

aparatură am simțit însă o mișcare suspectă în spatele meu și am văzut, cu coada ochiului, că de partea cealaltă a bolovanului se întindea spre mine un imens tentacul. Instinctiv am făcut un pas înapoi și în aceeași clipă m-am pomenit la un pas de un al doilea cefalopod, o namilă cu tentaculele groase cît brațul unui om. Experiența mea trebuia însă dusă pînă la capăt, așa încît m-am încumetat să ating tentacul. Cefalopodul a roșit ușor și... alfit. După care m-a tratat cu nepăsarea cu care mă obișnuiseră conștii lui.

Incursiunea mea în Marea Japoniei m-a făcut să-mi schimb părerea despre cefalopode. Mi-au devenit chiar simpatice. Am încetat să mă tem de ele, deși au forță uriașă. De altfel, mă îndoiesc că ele atacă mai întîi omul.

(După „Sputnik“)

IMITÎND TRECUTUL

Pe masa de operație a incașilor

Din legendele ce-i învăluie pe incași, vechii locuitori ai Perului, se desprind tot mai multe adevăruri. Unul din ele privește cunoștințele lor medicale. Se crede, de exemplu, că vechii incași cunoșteau multe taine ale medicinei și executau complicate intervenții chirurgicale. Pentru a controla această presupunere, un medic peruvian, Umberto Covarrubias Campana, profesor la Universitatea din Cusco, a operat un pacient reproducînd întocmai, după informațiile culese, procedeele vechilor incași.

Bolnavul, un indian, a fost transportat la spitalul din localitate în stare gravă. Il rănise un taur. Studenții care au asistat la operație au declarat ulterior că metodele străvechi nu le inspirau încredere și că se așteptau ca indianul să treacă prin suferințe grele. Dar s-au înșelat. Operația a început, ca toate operațiile, cu anestezia pacientului. În acest scop, prof. Campana a folosit narcoticele cunoscute de incași, care le preparau din zeamă de porumb fermentată la care adăugau ierburi cu

proprietăți narcotice. Instrumentele chirurgicale — bisturie, clești, ace — au fost confecționate după descrierile cunoscătorilor. N-au lipsit nici dezinfectantele, extrase de asemenea din ierburi.

Profesorul Campana e un adept al tehnicii chirurgicale a incașilor de altă dată. Într-o conferință pe această temă el a comunicat cîteva metode folosite de aceștia, stăruind asupra iscusinței cu care ei utilizau diferite proprietăți ale ierburilor. Incașii știau să oprească o hemoragie, să ligatureze vasele sanguine și să trateze plăgile deschise.

Indienii din Peru cunosc încă unele secrete medicale ale strămoșilor lor, pe care cercetătorii sînt dispuși să le studieze, firește, cu rezervele cuvenite.

V. Prosov

MICROSTATISTICĂ

Înghesuială în eter?

În primăvara acestui an, cînd mai multe țări — U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, Canada, Australia etc. — au lansat diferite obiecte cosmice, spațiul extraterestru s-a îmbogățit cu un mare număr de noi „locatari”. Datele din martie 1968 indică un total de 670 de lansări reușite. În 1958 ele au fost în număr de 8, în 1963 de 55, anul trecut cifra a crescut la 127. Dar numărul lansărilor reușite nu coincide cu cel al obiectelor ce evoluează în momentul de față în Cosmos. Aceștia li se adaugă diferite aparate auxiliare, trepte ale rachetelor purtătoare, containere și alte „fiare vechi”. Toate acestea au făcut ca în primele luni ale anului în curs orbitele cosmice să fie populate de 3 300 de obiecte, cam un obiect într-un spațiu cubic cu latura de cîteva mii de kilometri.

Evident, populația neînsuflețită a Cosmosului atîrnă greu la cîntar. Anul acesta, de exemplu, greutatea ei s-a apropiat de 2 300 000 de kilograme. E vorba, însă, de greutatea inițială, căci mai bine de jumătate a ars în atmosfera terestră.

În aceste condiții, se poate vorbi de pe acum despre o supraaglomerare a Cosmosului sau despre eventuale „accidente de circulație” pe orbitele lui? Specialiștii răspund negativ. Și nu numai pentru prezent, ci și pentru viitor, cînd familia Cosmosului va crește rapid. Dacă ritmul actual se va menține, în 1990 ea va număra peste un milion de membri. Tot atît cît numără azi orașe ca Harkovul sau Birminghamul, cu deosebirea însă că eterul are un spațiu infinit mai mare decît așezările terestre.

CALEIDOSCOP

Calmul albastru

Lumina puternică obosește ochii. Oricine o știe, dar mai ales cei ce lucrează cu aparate de sudură. Astfel, la un institut de cercetări din U.R.S.S., ale cărui lucrări necesitau folosirea repetată a aparatelor de sudură, salariații au început să acuze diferite afecțiuni oculare. În ajutorul lor au venit însă botaniștii, care le-au propus un remediu simplu, la îndemîna tuturor: combaterea oboselii ochilor prin... con-

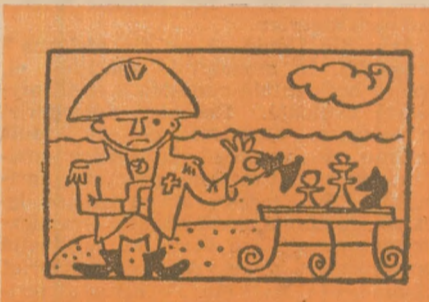

templarea florilor. Și iată că în curtea institutului au apărut straturi de flori, care pot fi admirate prin toate ferestrele clădirii. La prima vedere s-ar părea că au fost alese la întîmplare. Straturile de aconit, nu-mă-uita și merișor oferă însă privirilor numai nuanțe de albastru, căci albastrul este culoarea cu efecte calmante asupra ochilor. Pentru a scoate în evidență, din loc în loc au fost sădite flori albe.

Speciile de flori se succed în așa fel încît covorul albastru să se mențină din primele zile ale primăverii pînă toamna târziu. Iarna, misiunea florilor e îndeplinită de inepeni albastrui și de brazii brumării de Altai.

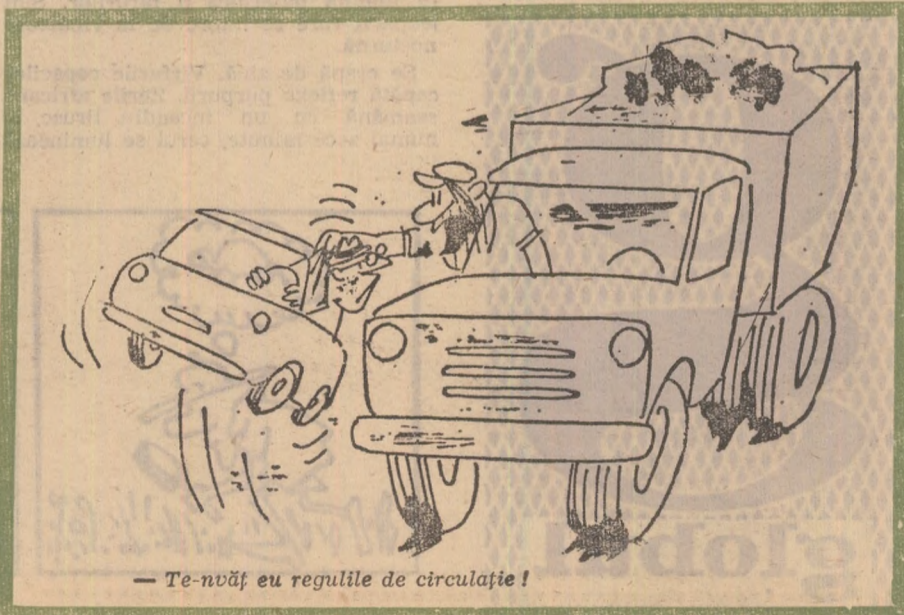
De ce n-a evadat Napoleon?

În memoria lui Napoleon Bonaparte, orașul Austerlitz a găzduit, în 1933, o expoziție de obiecte legate de viața și activitatea împăratului francez. Printre acestea s-a numărat un joc de șah, executat în os și sîdef și dăruit lui Napoleon în ultimii ani ai vieții. Jocul de șah îi fusese oferit pentru a i se organiza fuga din insula Sf. Elena, în interiorul unei figuri fiind ascuns planul amănunțit al evadării. Evenimentele s-au întors însă împotriva împăratului

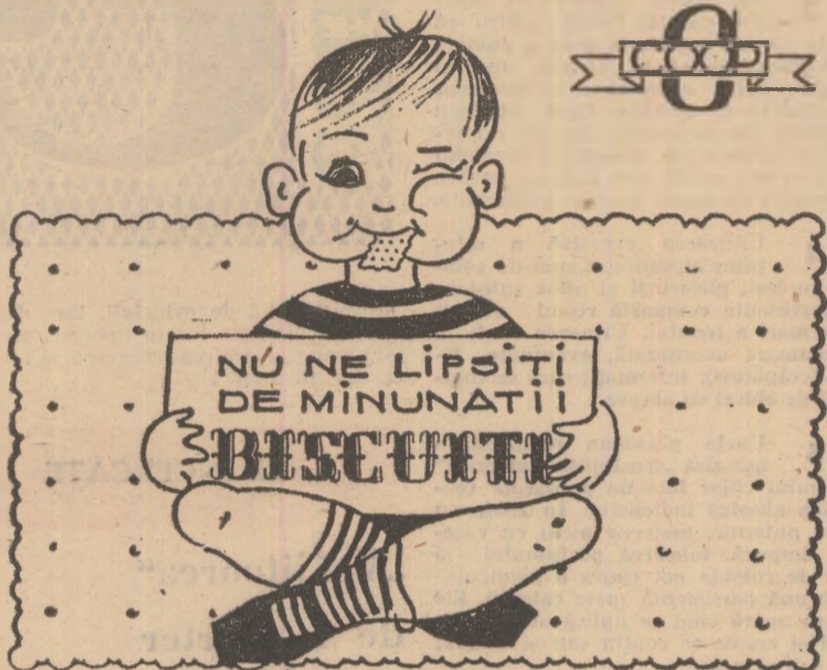
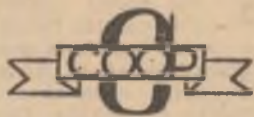

exilat. Jocul urma să-i fie înmînat de un ofițer de încredere, care a murit în timpul călătoriei spre insulă. Așa s-a făcut că Napoleon a intrat în posesia șahului prin intermediul altei persoane, care nu cunoștea secretul.

Grațioasele figuri din sîdef i-au fînt torăraște pînă la sfîrșitul vieții. Napoleon n-a aflat niciodată de existența planului de evadare, dezvăluit după moartea lui și ajuns pînă în zilele noastre.

Dragi părinți!

■ ÎI GĂȘITI ■
LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR
DE CONSUM.

TEHNOLOGIE

COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE

Brăila

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartiție
produse din stuf :

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZA PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU
FIBRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

CONSUMAȚI
PRODUSELE
LACTATE

SIBIANA

DE ASEMENEA, CERETI
NOILE PRODUSE SPECIALE PENTRU SANDVIȘURI:
* BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE
INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE
* BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ

Prilej de economii: TIRGUL DE VARĂ

8 IULIE - 31 AUGUST

Prețuri reduse pînă la 30% la articolele specifice sezonului estival.

ESTE SEZONUL ARTICOLELOR

DE PLAJĂ

ALEGEȚI-VĂ ÎN MAGAZINE

DINTR-UN BOGAT SORTIMENT

PENTRU PLAJĂ :

- Rochii din țesături bumbac imprimat în desene noi, viu colorate (art. Celeste, Mugur) — 150 lei
- Rochii de plajă din art. „Molipol” uni și în desene noi completate cu pălării și sacoșe din același material. Țesătura este de ultimă modă pe plan mondial (pentru îmbrăcămintea de plajă și vacanță) 150—180 lei
- Pantaloni și compleuri pentru vacanță din țesături bumbac coordonate (pantaloni în dungi cu jachete uni și bluzone asortate din aceeași țesătură) compl. 180 lei
- Fuste-pantaloni cu bluze asortate din țesături de bumbac, import, în culori de ultimă modă — compl. 160 lei

PENTRU ȚINUTĂ DE STRADĂ :

- Rochii de vară din in uni în culori variate, țesături practice pentru vară — 60—150 lei
- Rochii de vară din imprimeuri, țesături de in cu poliester imprimat — neșifonabil. Se calcă ușor cu fier aproape rece — 160 lei
- Bluze din țesături bumbac imprimate, uni, fantezi — 80 lei
- Bluze din țesături de mătase „Cerceluș” imprimate în desene noi — 80 lei.

Concursurile de frumusețe și căderea Troiei

Vara este anotimpul cel mai bogat în concursuri de frumusețe. Toate plajele celebre sau mai puțin celebre vor să aibă o „miss“ a lor, cea mai frumoasă dintre frumoasele în costume de baie.

Când și cum s-a născut însă ideea acestor competiții?

Dacă i-am da crezare lui Homer, primul concurs de frumusețe a avut loc în Grecia antică. Cîntecul organizării i-a revenit lui Paris. Legendarul păstor a fost solicitat să rezolve o rivalitate feminină între Hera, Atena și Afrodita. La fel de dornice să câștige mărul de aur, cele trei zeițe nu s-au zgîrcit în făgăduieli. În schimbul titlului, prima i-a promis puterea, a doua înțelepciunea, iar a treia, și cea mai bună psihologă, o fată frumoasă. Tinerețea e ușuratică: Paris a dat câștig de cauză Afroditei și primul concurs de frumusețe a dus la căderea Troiei.

Nu-i de mirare deci că mult timp după aceea nimeni nu s-a încumetat să

este de circa o sută de milioane de lire sterline pe an.

În Marea Britanie, organizarea concursurilor de frumusețe este în bună parte un monopol al companiei „Mecca Limited“ cu un capital de peste 23 000 000 de lire sterline, proprietară a unui mare număr de săli de dans, restaurante, cafenele, tripouri, cabarete și alte asemenea instituții. Compania conduce lupta pentru titlurile de „Miss Lumea“, „Miss Marea Britanie“, „Miss Anglia“, „Miss Scoția“, „Miss Țara Galilor“, precum și întrecerile preliminare pentru titlurile de „Miss Univers“ și „Miss Europa“. Multimea de titluri vine nu din pasiunea englezilor pentru diversitate, ci din calculele rentabile ale „Meccai“.

Titlul de „Miss Lumea“ este o marcă înregistrată după toate regulile și cu toate drepturile. Nu degeaba oamenii de afaceri din Statele Unite au oferit, în repetate rânduri, firmei un milion de dolari pentru dreptul de a organiza acest concurs. Dar au fost refuzați cu regularitate. „Mecca“ și-a făcut bine socotelile: ca organizatoare câștigă mai mult. „Reginele“ sînt obligate să încheie cu firma un contract și în decurs de un an — perioada „domniei“ lor — sînt folosite ca reclamă pentru mărfuri, ca modele fotografice și mijloc de atracție a publicului la baluri, carnavali și bazare.

Stațiunile balneo-climaterice din Marea Britanie fac și ele risipă de ingeniozitate ca să țină pasul cu „gigantul“. Ele organizează propriile lor concursuri spre a atrage cît mai mulți turiști. Întrecerile preliminare încep o dată cu deschiderea sezonului și alternează cu concertele date de artiștii veniți în turneu și cu curse automobilistice. La concursurile mici câștigătoarele trebuie să se mulțumească cu o sărutare depusă patern pe frunte de primarul orașului respectiv, aceasta fiind singura formă de întrecere neprofesionistă. Mai departe, titlul este însoțit de o sumă de bani care variază în funcție de importanța fiecărei etape. În Anglia sumele cresc în felul următor: faza plajă — 25 de lire sterline, faza districtuală — 250, faza națională — 1 000, faza internațională — pînă la 5 000 de lire sterline.

Juriul trebuie s-o aleagă pe cea mai demnă dintre cele cîteva zeci de reprezentante, bazîndu-se pe impresii vizuale. La pronunțarea verdictului se ține seama de date ca silueta, trăsăturile feței, ținuta, farmecul. Candidatele se arată în fața juriului întîi în costume de baie, apoi în toalete de seară și iar în costume de baie, pentru a afla numele invingătoarei. Întreaga operație nu durează mai mult de o oră.

Ce se întîmplă cu fericitele „regine“? De obicei, sînt date uitării din clipa cînd fotografia lor cu eșarfă și coroană nu mai apare în ziare și reviste. Unele mai sînt pomenite cînd se căsătoresc cu cine știe ce celebritate sau devin eroinele unui proces de divorț răsunător. Atunci, cititorilor li se reamintește că respectivele doamne au fost cîndva „Miss Mașina de spălat“, „Miss Recolta de ovăz“ sau altfel de „miss“. Cele mai multe sînt atrase de mirajul cinematografului. O dată ajunse pe plajă de filmare, dacă frumusețea își dă mina cu talentul, se nasc vedete ca Silvana Mangano, Gina Lollobrigida, Sophia Loren, Claudia Cardinale...

I. Uștîmenko

„Miss Italia“ — o viitoare Lollobrigida ?

repete „experiența lui Paris“. Abia în 1908, în căutare de senzational și de cititori, ziarul englez Daily Mirror a organizat o întrecere între frumoasele răspîndite pe diferitele plaje ale Angliei. Ecoul a fost nesperat: la concurs au luat parte 15 000 de participante. Ziarul și-a sporit simțitor tirajul, dar, slavă Domnului, nu s-au înregistrat catastrofe.

Oamenii de afaceri englezi și-au amînit de rentabila experiență a lui Daily Mirror după aproape cincizeci de ani, în 1951, cînd au organizat un concurs pentru titlul de „Miss Lumea“ în cinci țări. Americanii au ripostat imediat: în anul următor, în statul Florida, reprezentante din 56 de țări s-au întrecut pentru titlul de „Miss Univers“.

Așa s-a născut o adevărată industrie a frumuseții. An după an, imaginația organizatorilor abia a putut ține pasul cu creșterea numărului concursurilor, titlurilor și participantelor.

În Statele Unite există „regine ale frumuseții“ în aproape toate ramurile de producție industrială și agricolă, inclusiv regine ale aburului, mătăsii, cărbunelui, ciorapilor linii și blănurilor. Pe parcurs, în sistemul de organizare a acestor întreceri au intrat firme comerciale și agenții de publicitate, televiziunea, ziare subțiri și reviste groase. Frumusețele în costume de baie și toalete de seară au devenit parte integrantă a marilor afaceri. Azi concursurile de frumusețe se organizează pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale planetei. După calculele unor publicații engleze, capitalul investit în acest gen de întreceri

pentru tratarea încărunțirii este, în cantități reduse, un regenerant al părului; aplicată, însă, prea mult timp poate duce la saturnism — intoxicație cronică cu plumb, manifestată prin anemie, dureri de cap, stare de slăbiciune, lipsa poftei de mîncare etc. Sulfura de plumb este absolut contraindicată la persoanele suferînde de ficat sau rinichi.

2 Ondulația permanentă și la cald este contraindicată pentru femeile cu păr subțire și uscat, deoarece poate duce la căderea accentuată a părului

3 Nu radeți sprincenele, spre a le corecta forma, pentru că pielea capătă în aceste zone o culoare albăstruie, inestetică. Atenție, însă, și la smulgerea repetată a sprincenelor cu penseta de epilație. Dacă smulgeți firele de păr în direcție inversă creșterii lor și dacă nu ungeți în prealabil cu o cremă grasă pot apărea, uneori, inflamații ale pielii și chiar piodermite.

4 Utilizarea excesivă a soluțiilor alcoolice, a apei de colonie, pudrei, glicerinei și altor substanțe degresante comportă riscul uscării prea mari a tenului. Urmarea va fi o descuamare accentuată, eventuale fisuri (crăpături), inflamații care se complică de obicei cu abcese.

5 Unele persoane manifestă o așa-zisă „sensibilitate alergică“ a tenului chiar față de preparate cosmetice absolut inofensive. În zilele cu soare puternic, ungerea pielii cu vaselină impură, folosirea parfumului și apei de colonie pot cauza o pigmentație brună persistentă (pete cafenii). Ele pot să apară cînd se aplică abuziv pomelzi și creme ce conțin sulf și bismut sau sulf și mercur.

6 Roșul de buze, conținînd drept colorant eozina, la fel ca și parfumurile incluse în pudre și creme pot produce la persoanele alergice inflamația marginii înroșite a buzelor și a tenului, uneori guturai și chiar crize de astm bronșic.

Pentru persoanele ce suferă de astm bronșic sau de alte afecțiuni alergice se recomandă băi de aburi și măști de parafină.

Dr. Mark Rozički

SPORT

Latinoamericanul fotbalului sovietic

Temperamentul focos, fantezia, viteza i-au atras gruzinului Murtaz Hurțilava supranumele de „latino-americanul echipei de fotbal a U.R.S.S.“. Aura legendei începe să-i înconjoare capul brun de meridional: mitologia modernă nu e nicăieri mai activă ca în domeniul sportului și al cinemaografului. Dar Hurțilava o îndepărtează cu încăpăținare. El este un realist care nu vrea să se lase îmbătat de metafore. Preferă să se bizuie pe picioarele lui, care, ce-i drept, îl servesc admirabil. Ce crede despre succes?

În sport, succesul îi însoțește pe cei puternici. Numai cine vede limpede țelul și muncește cu perseverență poate avea succes.

Murtaz Hurțilava a văzut limpede și a muncit cu perseverență. A iubit fotbalul dintotdeauna și spunea că se va face fotbalist încă de la vîrsta cînd perspectiva viitorului este infinită și amețitoare. Hotărîrea aceasta nu i-a putut-o clinti nimeni, nici autoritatea părinților, care în Gruzia înseamnă ceva; alegerea fusese făcută o dată pentru totdeauna. La prima lui ieșire oficială pe teren, pe prima treaptă a scării fotbalistice, a fost remarcat și luat de cel mai bun club gruzin: Dinamo-Tbilisi. Primul meci susținut în cadrul clubului, cu Dinamo-Moscova, n-avea miză, dar Hurțilava știa că viitorul lui depinde de impresia pe care o va lăsa, de aceea „eram gata să mor pe teren, dar să joc bine“.

Cu timpul, ardoarea adolescentină a acestei fraze s-a potolit, dar principiul a rămas: dăruire totală în joc.

Hurțilava nu e torturat de îndoieli — în ceea ce e fundamental, bineînțeles; el are convingerea că îndoiala este un semn al celor slabi.

Nu trebuie să se creadă însă, de aici, că talentatul jucător e un om îngîmfat, rigid, o mașină de fotbal fără suflet. Dovada: calitățile pe care Hurțilava le prețuiește cel mai mult la oameni sînt: cinstea, corectitudinea, modestia, con-

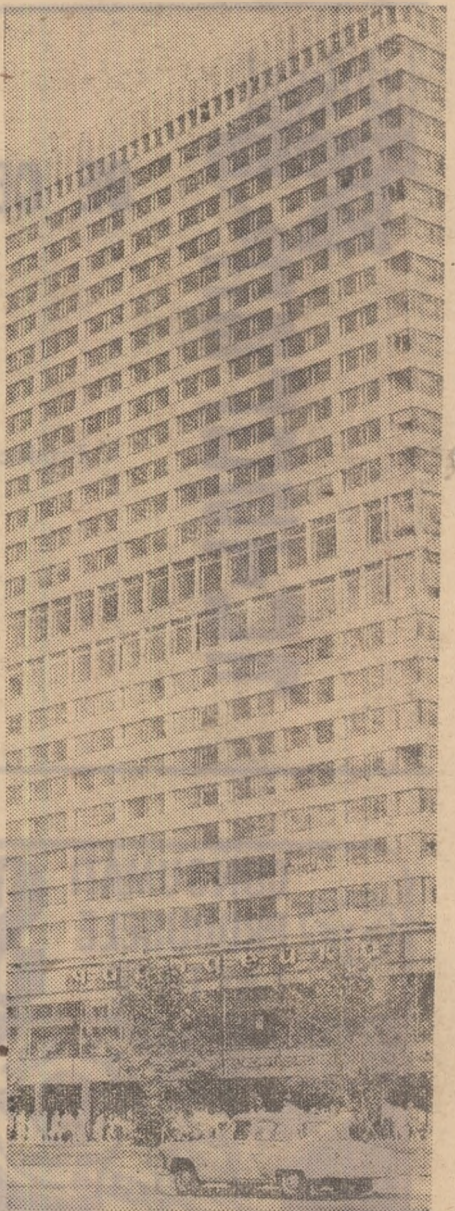

secvența față de principii. Iar despre fericire gîndește foarte tineresc, simplu și uman: „Fericirea înseamnă să iubești și să fii iubit“.

PE INCERCATE

„Vrăjitoarea“ de la parter

Sub această firmă cu iz mistico-romantic se ascunde o instituție ultramodernă în toate sensurile. În primul rînd, în sens arhitectonic: clădirea în care s-a instalat „Vrăjitoarea“ este o superbă construcție cu 22 de etaje, elegantă, simplă, luminoasă. În al doilea rînd, în sensul utilajului: tot ce a creat tehnica nouă în respectivul domeniu —

Modernul domiciliu al „Vrăjitoarei“

necompliat, e drept — este prezent în sălile „Vrăjitoarei“. În al treilea rînd, în sensul personalului: femeii frumoase, descinse parcă din ultimele jurnale de modă, „oficiază“ asupra părului numeroasei clientele realizînd adevărate minuni de bun gust și linie modernă. De aici și numele de „Vrăjitoarea“ care, cum v-ați dat seama, este un salon de confură deschis de curînd la Moscova.

IGIENĂ

Atenție la utilizarea preparatelor cosmetice!

Proverbul „Ce-i prea mult strică“ își găsește încă o dată confirmarea în utilizarea produselor cosmetice. Preparate speciale pentru menținerea unei prospețimi cît mai îndelungate a tenului și frumuseții feminine, dacă sînt însă utilizate irațional cosmeticile pot da rezultate contrarii. Aplicarea excesivă a cosmeticilor creează posibilitatea apariției unor afecțiuni dermatologice cu complicații extrem de neplăcute. Vom da mai jos cîteva exemple de boli sau „accidente“ datorate aplicării iraționale a unor produse cosmetice:

1 Utilizarea excesivă a apei oxigenate pentru decolorarea părului sau a perhidrolului folosit la vopsirea părului poate cauza friabilitatea firelor de păr și chiar necroza pielii capului. De asemenea, sulfura de plumb, întrebuințată de unele persoane